

IEDEREEN BESCHERMD TEGEN ARMOEDE? Geef sociale uitsluiting geen kans!

Campagneboodschap 2014 Welzijnzorg¹

Wanneer je ziek bent, je werk verliest, met pensioen gaat ... dan zou het systeem van sociale bescherming in ons land ervoor moeten zorgen dat je verder kan leven zonder je elke dag grote zorgen te hoeven maken. Eén van de grootste problemen is dat mensen in armoede niet krijgen waar ze recht op hebben. Er zijn heel wat hindernissen: ze weten niet waar ze terecht kunnen, ze krijgen te weinig hulp, de informatie is niet duidelijk genoeg. Het recht op een goed leven stelt voor hen maar weinig voor. Ondanks de mooie plannen en de goede wetten in ons land, blijven heel wat mensen in de kou staan. Dat een op zeven mensen hier in armoede leeft, betekent dat die sociale bescherming niet goed werkt.

Met de campagne 'Iedereen beschermd tegen armoede?' vraagt Welzijnzorg aandacht voor de problematiek van 'sociale onderbescherming'. Want de 'paraplu van onze sociale bescherming' blijkt lek en zonder sociale zekerheid zou de armoede zelfs meer dan 4 op 10 mensen treffen.

Iedereen beschermd tegen armoede?

België is een welvaartsstaat, Brussel is de hoofdstad van Europa en Vlaanderen beschouwt zichzelf als een Europese top-regio. Toch leven meer dan 1,6 miljoen mensen hier in armoede, ongeveer 15% van de bevolking. Sociaal onrecht treft 1 op 7 mensen in ons land. Hoe is dat mogelijk? Zijn we dan niet allemaal beschermd door de sociale zekerheid en andere vormen van sociale bescherming? Blijkbaar niet.

“Wie arm is, is onvoldoende beschermd tegen allerlei risico's en vindt geen toegang tot de nodige diensten en voorzieningen om zijn sociale rechten te laten gelden.”

Welzijnzorg vindt dat iedereen in ons land recht heeft op een goede sociale bescherming. Dat wil zeggen dat iedereen beschermd moet zijn tegen sociale risico's zoals ziekte of je werk ver-

1 Meer info: www.welzijnzorg.be.

liezen. Wie arm is, is onvoldoende beschermd tegen allerlei risico's en vindt geen toegang tot de nodige diensten en voorzieningen om zijn sociale rechten te laten gelden. Mensen in armoede hebben een inkomen dat onvoldoende is om van te kunnen rondkomen, zij hebben problemen om ziektekosten te betalen, om een goed huis te vinden, om toegang te krijgen tot diensten of een duurzame job te vinden...

"Ik ben heel kwaad geweest, ik kan het niet beschrijven. Mensen willen ook werken, ze willen geen uitkering, ze willen niet ziek zijn, ze willen normaal leven maar kunnen het niet." (Getuigenis Welzijnsschakels)

Recht hebben ≠ Recht krijgen

We kennen in ons land heel wat mogelijkheden, rechten en statuten om mensen ondersteuning te bieden of een tegemoetkoming te geven. Er zijn ook heel wat rechten die zich specifiek richten op wie het moeilijk heeft. De bekendste zijn de uitkeringen uit onze sociale zekerheid, zoals de werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering, pensioen... Sommige rechten krijg je (zo goed als) automatisch, andere moet je zelf aanvragen of kan je bijvoorbeeld via je belastingaangifte laten gelden. Voor mensen in armoede is het niet eenvoudig om te krijgen waar je recht op hebt.

Welzijnzorg stelt vast dat bijna alle minimum-uitkeringen in ons land onder de armoedegrens liggen. Wanneer je voor langere tijd beroep moet doen op zo'n uitkering is de kans groot dat je inkomen veel te laag is om van te leven. Voor wie uit de sociale zekerheid of onderdelen ervan tuimelt, is er het vangnet van de sociale bijstand. Om recht te hebben op sociale bijstand moet je niet bijgedragen hebben, maar er zijn meestal wel andere voorwaarden aan gekoppeld, zoals een inkomensonderzoek of bijvoor-

beeld de bereidheid tot werk via een begeleidingstraject. In de sociale bijstand gelden echter dezelfde problemen als in de sociale zekerheid: de inkomensbescherming is ondermaats, van een leefloon kan je niet leven. Voor aanvullende steun moet je hopen dat er in jouw gemeente een tegemoetkoming bestaat en dat men ingaat op jouw vraag.

"Bij het OCMW word je teveel geholpen als slachtoffer. Niet als een mens die wil geholpen worden. Je bent een 'gedupeerde'." (Getuigenis Welzijnsschakels)

Een bijkomende schuldenproblematiek

Mensen in armoede zitten bovendien vaak met schulden. Soms kunnen ze niet anders dan schulden maken omdat hun inkomen veel te laag is om te voorzien in de meest elementaire noden. Schulden vermijden kan enkel door mensen een menswaardig inkomen te geven en waar nodig begeleiding om het huishoudbudget te beheren. Het loopt echter fout op beide vlakken. Zo kunnen mensen hun rechten niet uitoefenen en geraken zelf alle controle over hun leven kwijt.

"Ik ben vervreemd van mijn eigen geldzaken. Wanneer mag ik terug over mijn financiën beslissen? Het blijft maar bij schuldbemiddeling. Zij zeggen wat ik moet doen." (Getuigenis Welzijnsschakels)

Drie politieke eisen

1. Een inkomen boven de armoedegrens voor iedereen

Meer dan 1,6 miljoen mensen in ons land moeten rondkomen met een inkomen dat onder

de Europese armoedegrens ligt. Dat is onmogelijk: volwaardig participeren aan de maatschappij lukt niet. Alle uitkeringen en vervangingsinkomens moeten worden opgetrokken tot minimaal de armoedegrens. Dit moet van toepassing zijn op elk gezinstype, zowel voor een alleenstaande, als een gezinshoofd of een samenwonende. 1 op 5 mensen in armoede werkt nu al voltijds of deeltijds. Deze werkende armen, werknemers en zelfstandigen, moeten rondkomen met een inkomen onder de armoedegrens. Het minimumloon moet voor iedereen hoog genoeg zijn om uit de armoede te blijven of te geraken. Vaak zijn werkende armen het slachtoffer van korte, onzekere contracten en weinig kwalitatieve jobs. Ten slotte moet wie kampt met overmatige schulden menswaardig kunnen leven.

“**Alle uitkeringen en vervangingsinkomens moeten worden opgetrokken tot minimaal de armoedegrens.**”

2. Mensen geven waar ze recht op hebben: automatische toekenning van rechten

We hebben heel wat aanvullende rechten en tegemoetkomingen voor mensen met een laag inkomen en/of hoge kosten. Maar al te vaak blijven deze mensen verstoken van die rechten. Ze slagen er niet in om al hun rechten uit te putten: door een gebrek aan informatie of aan administratieve vaardigheden, door ingewikkelde regelgeving, door wijzigende persoonlijke situaties... We moeten mensen geven waar ze recht op hebben door zo veel mogelijk rechten automatisch toe te kennen. Jaarlijks moet de federale overheid de automatische toekenning van 3 rechten realiseren. Ook de Vlaamse regering moet jaarlijks de automatische toekenning van 3 rechten kunnen realiseren op basis van een lijst van 15 sociale rechten die in de legislatuur 2009-2014 werd opgesteld. Het is volstrekt

haalbaar om deze 15 sociale rechten de komende legislatuur te realiseren.

3. Ieders rechten realiseren door een kwaliteitsvolle dienstverlening te garanderen

Iedereen heeft nood aan een kwaliteitsvolle dienstverlening, zeker mensen in armoede. Heb je recht op hulpverlening of een tegemoetkoming, dan moet je dat ook kunnen krijgen. Maatschappelijk werkers van het OCMW moeten vaak heel complexe dossiers behandelen. Ook verwachten cliënt en samenleving dat hulpverleners mensen opnieuw kansen geven in de maatschappij: dit is dé doelstelling van de hulpverlening. Dat kan alleen lukken als het op een kwaliteitsvolle manier gebeurt. Daarom moeten alle diensten bij de overheid, in de hulpverlening, vakbond, mutualiteit... aan kwetsbare groepen garanderen dat ze al hun rechten kunnen uitoefenen. Wij vragen dat de federale overheid het hele bedrag voor het leefloon betaalt aan de lokale overheden. Deze lokale overheden moeten het vrijgekomen geld investeren in betere, proactieve dienstverlening, in opleiding en vorming van het personeel, in klanttevredenheidsmeting, het gebruik van de rechtenverkenner voor alle cliënten, outreachend werken, in gerichtheid van het OCMW op de meest kwetsbaren in de samenleving...

Een kwalitatieve dienstverlening is niet mogelijk wanneer de dossierlast te hoog ligt. Daarom moet per 'soort' dossier de maximale werklast bepaald worden. Zo worden de kwaliteitscriteria behaald en kunnen mensen weer echt deel uitmaken van de samenleving en perspectief krijgen.

Meer lezen: bestel het inhoudelijk dossier (179 blz.) of download de modellen om lokaal aan de slag te gaan, en onderteken de petitie op de website: www.welzijnszorg.be.